

میزان تولید اطلاعات علمی توسط اعضای هیئت علمی دانشگاه زابل

زهرا اسدزاده^۱

چکیده

پژوهش حاضر میزان تولید اطلاعات علمی توسط اعضای هیئت علمی دانشگاه زابل و عوامل مؤثر در کاهش و افزایش این تولیدات را از بدو تأسیس (۱۳۷۸) تا پایان سال ۱۳۸۴ بررسی می‌کند. روش پژوهش، پیمایشی و ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه است. جامعه پژوهش شامل ۹۸ نفر از اعضای هیئت علمی شاغل در دانشگاه زابل است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که ذوق و علاقه تحقیق، آشنایی با زبان‌های خارجی، ارتباط با محافل و مراکز تحقیقاتی و علمی داخلی و خارجی، روش تخصیص بودجه، و آشنایی با کامپیوتر و اینترنت و شبکه‌های اطلاعاتی از عوامل مؤثر در تولید اطلاعات علمی است و مدت زمان تصویب طرح‌ها و گزارش‌های تحقیقی، اشتغال به کارهای اجرایی و اداری، وجود مسائل و مشکلات معیشتی از موانع تولید علم به شمار می‌رود.

کلیدواژه‌ها

اطلاعات علمی، اعضای هیئت علمی، دانشگاه زابل، تولید اطلاعات

مقدمه

در تحولات چند دهه اخیر، به‌ویژه در کشورهایایی که از نظر علوم در زمره کشورهای توسعه یافته و یا در مرحله انتقال قرار دارند، توجه ویژه به تولید علم و بهره‌برداری آزاد مورد تأکید قرار گرفته است. بدون شک توانمندی و توسعه واقعی

کشورها به میزان زیادی با توانایی آنها در تولید علم و توسعه علمی و تحقیقاتی نسبت مستقیم دارد. در عصر کنونی تولید علم و تحرک علمی با رونق و پیشرفت فناوری نیز کاملاً مرتبط است و فن و فناوری از لوازم زیست انسان معاصر محسوب می‌شود. در حقیقت تولید و بسط و گسترش علم تأثیر

۱. کارشناس ارشد کتابداری دانشگاه زابل za_assdzadeh@yahoo.com

بسیار عمیقی در تمام حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی کشور دارد. به بیان دیگر تولید و توسعه علمی به عنوان محرک اصلی توسعه همه‌جانبه و پایدار کشورها نقش مهمی برعهده دارند. ما هم‌اکنون در قرن زندگی می‌کنیم که در آن دانش و فناوری به عنوان برجسته‌ترین عناصر حیات اجتماعی و قدرت سیاسی و اقتصادی معرفی شده است. هزار سال پیش فردوسی، شاعر بزرگ ایرانی، این حقیقت را به زبان شعر بیان داشته است که:

توانا بود هر که دانا بود

زدانش دل پیر برنا بود
بی‌تردید تولید علم اساس دانایی و دانایی اساس توانایی است. تولید علم و دانایی تنها از طریق تحقیق و پژوهش حاصل می‌شود. تنها توسعه مبتنی بر دانایی و علم‌گرایی، توسعه پایدار است و آن در یک اقتصاد مستقل و پویا دنبال می‌شود. بنابراین تولید علم باعث افزایش دانایی شده و زمینه‌ساز فناوری و در نتیجه اشتغال و ثروت گردیده و در نهایت سبب آسایش و توانایی و امنیت اجتماعی می‌شود.

یکی از شاخص‌هایی که براساس آن کشورهای مختلف از نظر علمی درجه‌بندی می‌شوند و جایگاهی برای آنها در توسعه در نظر گرفته می‌شود، وجود محیط‌های دانشگاهی و میزان مشارکت آنها در تولید علم و دانش و مستندسازی یافته‌های علمی است (۲: ۷۸-۹۱). توان و ظرفیت علمی هر کشور نیز یکی از معیارهای ارزیابی توسعه‌یافتگی آن کشور و پیشرفت در این

زمینه مستلزم بهبود وضعیت تولید اطلاعات علمی می‌باشد.

از میان مراکز علمی، سازمانی، و تحقیقاتی مختلف، دانشگاه‌ها به عنوان یکی از مراکز تولیدکننده اطلاعات نقش مهمی در توسعه اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی کشور ایفا می‌کنند و لازم است که فعالیت‌های پژوهشی آنها مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد و مشخص شود میزان این پژوهش‌ها به چه اندازه است و چه عواملی باعث افزایش و کاهش آنها می‌شود.

بیان مسئله

تولید علم یعنی زادن و افزایش علم و یا افزودن مطلب و نکته جدیدی بردانش بشری. علم به‌وسیله عالمان، پژوهشگران، دانشمندان، و متخصصان هررشته علمی به جامعه ارائه می‌شود.

دانشگاه‌ها به عنوان مراکز فعالیت‌های پژوهشی، و اعضای هیئت علمی از مهم‌ترین عناصر توسعه و انتقال علم و از اساسی‌ترین عناصر توسعه و پیشرفت هر کشور به‌شمار می‌آیند. در حقیقت دانشگاه‌ها مکان مناسبی برای تربیت متخصصان کارآمد جهت حفظ و نگهداری اندیشه‌ها و انتقال آنها به نسل‌های بعدی هستند و این کار برنامه‌ریزی منسجم و دقیقی را می‌طلبد.

اعضای هیئت علمی در دانشگاه‌ها رسالتی خاص و نقشی اساسی دارند. فعالیت پژوهشی و انتشار آن برای آنها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و عملاً شهرت و اعتبار هر دانشگاه بستگی به کارایی آنان دارد

وبه همین دلیل در دانشگاه‌های آمریکا این موضوع را با عبارت طنزآمیز «چاپ کردن یا مردن»^۲ بیان می‌کنند (۶: ۲۱۹).

یکی از پیامدها و محصولات عملکرد اعضای هیئت علمی تولید اطلاعات علمی است که به صورت منابع اطلاعاتی اعم از کتاب، مقاله، گزارش، و استاندارد ارائه می‌شود. به دلیل وجود این‌گونه تولیدات و روند مصرفی در سطح جامعه علمی، شاخص باروری علمی در این حوزه معنا پیدا می‌کند. شاخص باروری علمی یکی از شاخص‌هایی است که در چند دهه اخیر برای سنجش فعالیت‌های علمی وضع شده و مورد توجه صاحب‌نظران علمی و سیاست‌گذاران علم واقع شده است، و به وسیله آن می‌توان وضعیت فعالیت‌های علمی را به زبان کمی بیان کرد و به اندازه‌گیری آن پرداخت و از این طریق به تصویری عینی از فعالیت‌های علمی در یک کشور و یا در حوزه‌های خاص دست یافت.

یکی از راه‌های تعیین شاخص باروری علمی، مراجعه به منابعی است که مشخص می‌کند در طی سال در یک حوزه علمی چه تعداد منابع اطلاعاتی و علمی تولید شده است و رایج‌ترین آن مراجعه به منبع اس.سی. آی.^۳ برای دستیابی به مقالات چاپ شده و یا آمار کتاب‌ها و مقاله‌های انتشار یافته در آن حوزه خاص طی یک سال یا دوره‌ای مشخص است (۱: ۳۶-۳۹).

یکی دیگر از روش‌های تعیین چنین شاخصی عبارت است از مراجعه مستقیم

و بررسی تولیدکنندگان اصلی علمی یعنی اعضای هیئت علمی، که در این پژوهش مد نظر قرار گرفته است.

در این پژوهش سعی شده است میزان تولید علم اعضای هیئت علمی دانشگاه زابل، با داشتن ۴۸ رشته تحصیلی و بالغ بر ۱۵۰ نفر عضو هیئت علمی بررسی شود و نقش عناصر زمینه‌ساز برای دستیابی به شاخص باروری مطلوب روشن شود.

در بررسی حاضر، کوشش شده است تا آنچه که اعضای هیئت علمی دانشگاه زابل به اعتبار منزلت پژوهشی خود تا پایان سال ۱۳۸۴ به صورت مکتوب (کتاب، مقاله، طرح پژوهشی یا گزارش تحقیق) تألیف و یا ترجمه کرده‌اند و یا در کنفرانس‌ها و گردهمایی‌ها ارائه نموده‌اند، از نقطه نظر کمی مورد بررسی قرار گیرد تا نشان داده شود که آیا تولید علم در این دانشگاه روند رو به رشدی داشته است یا نه.

در این زمینه لازم است تا نیاز به اطلاعات علمی، منابع اطلاع‌رسانی مورد نیاز و موارد استفاده آنها، الگوهای دستیابی به اطلاعات علمی، و عوامل مؤثر در کاهش و افزایش تولید اطلاعات می‌انجامد مشخص شود.

اهمیت پژوهش

وظیفه اصلی دانشگاه توسعه علمی است. توسعه پایدار و همه‌جانبه جز بر مدار دانشگاه و نظام آموزشی و پژوهشی پاسخگو و کارآمد نمی‌چرخد، چون توسعه انسانی محور اصلی برنامه‌ریزی توسعه متوازن فرهنگی، اجتماعی،

و اقتصادی است و سرمایه‌گذاری در آموزش عالی و تحقیقات و تولید و نوآوری علمی از بالاترین ارزش افزوده برخوردار است.

دانشگاه، حافظهٔ عقلانی و انتقادی جامعه است و نقش آن در انتقال محفوظات و اطلاعات خلاصه نمی‌شود، یک دانشگاه خلاق و پویا فقط به انتقال و تعلیم دانش روز نیز اکتفا نخواهد کرد، بلکه با تأکید بر پژوهش در مرزهای دانش، خود به تولید بومی علم یا علم و فناوری ملی می‌پردازد (۸: ۲۴۷-۲۶۴).

تولید علم در هر کشور بیانگر توسعه‌یافتگی آن است. توسعهٔ پایدار هر کشور براساس توانمندی‌های خاص آن کشور مشخص می‌شود، توسعهٔ منابع انسانی علمی، اقتصادی، صنعتی، اجتماعی، فرهنگی، و سیاسی از ارکان به‌وجود آورندهٔ توسعهٔ پایدار در هر کشور است و نیروی انسانی و منابع مادی در سرعت دست‌یابی به توسعهٔ نقش مهمی ایفا می‌کنند.

هدفمند کردن فعالیت‌های علمی و پژوهشی، برنامه‌ریزی صحیح، و تعیین اولویت‌های تحقیقاتی از جمله مواردی است که مراکز آموزش عالی با توجه به آن سعی دارند تا در نظامی هماهنگ در جهت توسعه و پیشرفت عمل کنند؛ و این امر میسر نمی‌شود مگر در سایهٔ آموزش و پرورش بهتر که آن هم نیاز شدید به حمایت و پشتیبانی علمی دانشگاه‌ها و اعضای هیئت علمی آن دارد.

اعضای هیئت علمی از مهم‌ترین عوامل آموزش و پرورش و در حقیقت قلب دانشگاه‌ها هستند. بنابراین باید همیشه فعالیت‌های تولیدی و پژوهشی اعضای هیئت

علمی مورد بررسی دقیق قرار گیرد و برای این کار باید در دانشگاه نظام و برنامه‌ریزی دقیقی وجود داشته باشد تا بتواند بر این امر مهم نظارت داشته و نقش ارزندهٔ آنها را در فعالیت‌های پژوهشی و تولید علمی در قالب تألیف و ترجمهٔ مقاله و کتاب و یا طرح‌های تحقیقاتی مشخص سازد و همچنین موجبات ارتقای استادان را فراهم کند و باعث شود تا استادان در کنار آموزش به پژوهش نیز توجه داشته باشند.

در هر صورت هدف تحقیق حاضر تعیین میزان تولید علم توسط اعضای هیئت علمی دانشگاه زابل و عوامل مؤثر در کاهش و افزایش این تولیدات است که از این طریق عوامل مؤثر و موانع و خلأها و محدودیت‌های اعضای هیئت علمی و تولید اطلاعات علمی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

امید است که برنامه‌ریزان امور پژوهشی بتوانند جهت سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های آینده از این نتایج استفاده کنند.

اهداف تحقیق

هدف اصلی پژوهش تعیین میزان اطلاعات تولید شده توسط اعضای هیئت علمی و عوامل مؤثر در کاهش و افزایش در تولید اطلاعات است.

اهداف فرعی عبارتند از:

۱. مشخص کردن میزان نوع اطلاعات علمی تولید شده (اعم از کتاب، مقاله، طرح تحقیقاتی)؛

۲. بررسی مشکلات موجود بر سر راه تولید اطلاعات علمی توسط اعضای هیئت

علمی؛
خارجی توسط اعضای هیئت علمی و تولید
اطلاعات رابطه معنی‌داری وجود دارد.

روش پژوهش

روش پژوهش پیمایشی است. از طرف
دیگر به دلیل اینکه به تحلیل اطلاعات می‌پردازد
نوعی پژوهش تحلیلی می‌باشد (۵: ۲۰۹). ابزار
مورد استفاده در این روش پرسشنامه است.

متغیرها

متغیرهای این پژوهش شامل متغیر مستقل
و متغیر وابسته به شرح زیر است:

متغیرهای مستقل: وضعیت اعضای هیئت
علمی دانشگاه زابل که شامل آخرین مدرک
تحصیلی، مرتبه هیئت علمی، و میزان آشنایی
با زبان خارجی است.

متغیر وابسته: کل اطلاعات تولید شده
توسط اعضا که شامل کتاب، مقالات، و
طرح‌های پژوهشی است.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش عبارت
است از کلیه اعضای هیئت علمی رسمی
(قطعی، آزمایشی، پیمانی) و طرح سربازی
دانشگاه زابل که با مدرک کارشناسی ارشد
و بالاتر و با مرتبه‌های دانشگاهی استادیار،
دانشیار، و استادی در این دانشگاه به تدریس
مشغول هستند. جامعه آماری شامل ۹۸ نفر از
اعضای هیئت علمی است.

روش گردآوری و جمع‌آوری اطلاعات
برای گردآوری اطلاعات در مرحله اول

۳. مشخص کردن روند کمی تولید
اطلاعات علمی اعضای هیئت علمی از بدو
تأسیس دانشگاه تا پایان سال ۱۳۸۴؛ و
۴. تعیین مهم‌ترین منابع و مآخذ اطلاعاتی
مورد استفاده اعضای هیئت علمی برای تولید
اطلاعات.

پرسش‌های اساسی پژوهش

۱. اطلاعات علمی تولید شده به چه
صورت بوده است (کتاب، مقاله، طرح‌های
تحقیقاتی)؟
۲. میزان تولید اطلاعات علمی منتشر شده
در سال‌های مختلف چقدر است؟
۳. اعضای هیئت علمی اطلاعات علمی را
به چه زبان‌هایی تولید کرده‌اند؟
۴. افراد جامعه مورد پژوهش بیشتر از
چه نوع منابع اطلاعاتی برای تولید اطلاعات
استفاده کرده‌اند؟
۵. عوامل مؤثر در تولید اطلاعات علمی از
نظر جامعه مورد پژوهش کدام‌اند؟
۶. موانع دخیل در کاهش تولید اطلاعات
علمی از نظر جامعه مورد پژوهش کدام‌اند؟
۷. چه میزان از اطلاعات تولید شده تألیفی
و چه میزان ترجمه بوده است؟

فرضیه‌های پژوهش

- فرضیه‌های این پژوهش عبارتند از:
۱. بین رتبه علمی اعضای هیئت علمی و
میزان اطلاعات علمی تولید شده آنها رابطه
معنی‌داری وجود دارد.
  ۲. بین میزان آشنایی با حداقل یک زبان

پرسشنامه‌ای با ۲ سؤال باز با عنوان عوامل مؤثر در تولید علم و موانع آن از نظر اعضای هیئت علمی دانشگاه زابل تهیه و برای ۳۰ نفر از اعضای این دانشگاه ارسال شد. در مرحله دوم از مجموع اطلاعات به دست آمده، پرسشنامه اصلی شامل ۲۲ سؤال تهیه شد و بین کلیه اعضای دانشگاه توزیع و جمع‌آوری، و سپس اطلاعات مورد نیاز از آنها استخراج شد.

روش آماری و تجزیه و تحلیل داده‌ها

پس از جمع‌آوری پرسشنامه با استفاده از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل اطلاعات مورد نیاز انجام گرفت و نتایج به صورت جداول و نمودارهای آماری استخراج شد. همچنین به منظور آزمون فرضیه‌ها از آزمون کای اسکوئر (χ^2) بهره گرفته شد.

پیشینه پژوهش

حری در ۱۳۷۸ پژوهشی با عنوان «بررسی فعالیتهای علمی و پژوهشی اعضای هیات علمی رشته کتابداری و اطلاع رسانی ایران تا پایان سال ۱۳۷۸» با هدف مشخص کردن وضعیت فعالیت‌های علمی و پژوهشی اعضای هیئت علمی رشته کتابداری و اطلاع رسانی در مراکز آموزشی و پژوهشی انجام داده است. این پژوهش با استفاده از روش پیمایشی انجام شده است. جامعه مورد پژوهش شامل کلیه اعضای هیئت علمی آموزشی و پژوهشی رشته کتابداری و اطلاع رسانی بود که در ۱۴ گروه آموزشی و ۶ مرکز پژوهشی سراسر کشور به فعالیت اشتغال داشته‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد که گرایش عمده موضوعات، در مقوله‌های مختلف، از نوعی

همگونی برخوردار است و از لحاظ توزیع میان مراکز، بیشترین سهم آثار تولید شده علمی و پژوهشی در سه رتبه نخست به ترتیب متعلق به کتابخانه ملی، دانشگاه فردوسی مشهد، و مرکز اطلاع رسانی جهاد است. از لحاظ تصویر کلی گرایش موضوعی، طبق آنچه در تولیدات علمی و پژوهشی منعکس بوده است، سه رتبه اول به ترتیب خدمات، مراجع، و سازماندهی و مبانی است (۱: ۳۶-۳۹).

فهمیان (۱۳۸۱) در پایان‌نامه خود با عنوان «بررسی وضعیت تولید اطلاعات علمی اعضای هیأت علمی دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه تربیت مدرس از سال ۱۳۷۵ لغایت ۱۳۷۹» به این نتیجه رسید که بین مرتبه علمی اعضای هیئت علمی و میزان تولید اطلاعات علمی آنها رابطه معنی داری وجود ندارد (۳).

مزیانی (۱۳۸۳) در بررسی وضعیت مصرف و تولید اطلاعات علمی توسط اعضای هیئت علمی آموزشی کشور به نتایج قابل توجهی دست یافته است. جامعه مورد پژوهش شامل ۳۷۴ نفر از استادیاران و دانشیاران آموزشی با مدرک دکترا در شش حوزه علوم پزشکی، فنی و مهندسی، علوم پایه، علوم انسانی، کشاورزی، و هنر است که در سال ۱۳۷۶ از طرف سازمان مدارک و اطلاعات علمی ایران به عنوان مراکز قابل قبول معرفی شده‌اند. این بررسی با استفاده از روش پیمایشی تحلیلی و استفاده از پرسشنامه انجام شد و محقق به این نتایج دست یافت که اکثر افراد مورد پژوهش هنوز از منابع اطلاعاتی سنتی، یعنی منابع چاپی استفاده می‌کنند و به شبکه‌های اطلاع رسانی و منابع الکترونیکی کمتر دسترسی دارند و این

امر باعث می‌شود تا نتوانند در اسرع وقت به اطلاعات روز دسترسی پیدا کنند؛ کتابخانه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی برای دسترسی هیئت علمی به منابع و اطلاعات نقش اساسی ایفا می‌کنند. بنابراین، بهینه‌سازی امکانات و منابع این کتابخانه‌ها می‌تواند روند تولید و مصرف اطلاعات علمی را در سطح جامعه علمی بهبود بخشد؛ اکثر افراد مورد پژوهش، اطلاعات گردآوری شده را صرف مراحل مختلف تدریس و پژوهش، و بخش کمتری از اطلاعات گردآوری شده را صرف تولید اطلاعات می‌کنند. دلیل این امر، صرف وقت زیاد در امر تدریس است که مجال و فرصت کافی برای تولید اطلاعات علمی باقی نمی‌گذارد؛ میزان تولید اطلاعات علمی، اعم از تألیف و ترجمه کتاب و مقاله و سایر منابع در سال (میزان باروری علمی) در سطح بسیار کمی است، یعنی حدود $\frac{2}{3}$ درصد افراد را شامل می‌شود. بیش از $\frac{4}{5}$ درصد افراد مورد پژوهش در سال هیچ‌گونه کتاب، مقاله، و سایر منابع را تألیف یا ترجمه نمی‌کنند. این روند می‌تواند باعث تشدید وابستگی کشور به اطلاعات علمی تولید شده در خارج شود که سالانه به خروج مقدار زیادی ارز از کشور می‌انجامد؛ بیش از ۹۰ درصد از افراد مورد پژوهش مهم‌ترین راه حل برای رسیدن به تعادل در مصرف و تولید اطلاعات علمی را تأمین زندگی و معاش اعضای هیئت علمی می‌دانند. یعنی، به نظر آنها با کاهش زمانی که صرف تدریس یا سایر فعالیت‌های اجرایی و غیره می‌شود، می‌توان زمان بیشتری را صرف پژوهش و تولید اطلاعات علمی کرد

(۷: ۱۹۶-۲۱۷).

قائمی طلب (۱۳۸۴) پژوهشی با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر چاپ مقالات علمی در نشریات علمی پژوهشی داخلی و خارجی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد» با استفاده از روش پژوهش پیمایشی انجام داده است، در این پژوهش، جامعه آماری شامل کلیه اعضای هیئت علمی آموزشی و پژوهشی رسمی (قطعی، آزمایشی، پیمانی) دانشگاه فردوسی مشهد (۶۷۰ نفر) است که با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای ۱۰۳ نمونه انتخاب شدند. نتایج این تحقیق نشان داد که مهم‌ترین عوامل مؤثر در چاپ مقالات علمی در نشریات علمی پژوهشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد در گروه‌های آموزشی به شرح زیر است:

الف. در گروه علوم انسانی:

- توانمندی در نگارش علمی،
- توانمندی علمی و پژوهشی محقق،
- احاطه پژوهشگر بر منابع اطلاعاتی، و
- تازگی موضوع مقاله.

ب. در گروه علوم پایه و علوم ریاضی:

- توانمندی در نگارش علمی،
- احاطه پژوهشگر بر منابع اطلاعاتی،
- توانمندی علمی پژوهشی محقق، و
- تازگی موضوع مقاله.

ج. در گروه کشاورزی و مهندسی:

- تازگی موضوع مقاله،
- توانمندی علمی و پژوهشی محقق،
- احاطه پژوهشگر بر منابع اطلاعاتی، و
- توانمندی در نگارش علمی.

در نتیجه، مهم‌ترین عوامل مؤثر در چاپ

مقالات علمی و پژوهشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی این سه گروه، توانمندی در نگارش علمی، تسلط و احاطه پژوهشگر بر منابع اطلاعاتی، توانمندی علمی محقق، و تازگی موضوع مقاله است (۴).

لی^۴ (۲۰۰۳) در مطالعه‌ای به بررسی تولیدات علمی مؤسسه مولکولی و بیولوژی سلولی، به روش علم‌سنجی، در سنگاپور پرداخته است. هدف این مطالعه ارزیابی فعالیت تحقیقاتی این مؤسسه طی ده سال از بدو تأسیس آن است. هزینه‌های تحقیقاتی و تولیدات تحقیقاتی (انتشارات، دانشجویان فارغ‌التحصیل) و حوزه اختراعات آنها مورد آزمایش قرار گرفته‌اند. نتایج این بررسی نشان می‌دهد که پژوهشگران این مؤسسه طی ده سال ۳۵ مقاله، ۳۳ فصل کتاب، ۲۴ مقاله در کنفرانس، ۴ تک نگاشت، ۴۶ فارغ‌التحصیل (دکترای تخصصی)، ۱۴ فارغ‌التحصیل فوق لیسانس، و ۱۰ اختراع داشته‌اند.

از نظر ارزش جهانی، مقالات ۹۵/۶ درصد از پژوهشگران این مؤسسه در آی.اس.آی. نمایه شده است به هر یک از عنوان‌ها بین ۲۵ تا ۳۰ استناد شده است و به ۱۱/۶ درصد آنها استنادی نشده است. به ۴ عنوان مقاله بیش از ۲۰۰ بار استناد شده است و به ۱۸ عنوان بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ بار استناد شده است (۱۰: ۹۲-۱۱۰).

هندی‌جان^۵ (۲۰۰۴) در پژوهشی به بررسی موانع دستیابی به مقالات پژوهشی علمی با کیفیت بالا برای انتشار پرداخته است. طی مطالعاتی که در سال‌های اخیر انجام شده در باره سهم علمی ایران در انتشارات پزشکی،

هم جنبه ملی و هم بین‌المللی، موانع اصلی تولیدات ایران مورد بررسی قرار گرفته است. این موانع در سه بخش پژوهشگر، سیاست‌های دولتی، و ساختار مجلات مشخص شده است که عبارتند از:

الف. در بخش پژوهشگر:

- عدم علاقه برای مطالعه و انتشار آن،
  - کمبود وقت لازم،
  - عدم مهارت‌های سازمانی صحیح، و
  - عدم همکاری جمعی در گروه.
- ب. در بخش سیاست‌های دولتی:
- عدم اختصاص بودجه مناسب و منابع پژوهشی،

- عدم تأکید بر سیاست‌های تشویق و ارتقا، و
- عدم آموزش‌های رسمی در هدایت نویسندگان علمی.

ج. در بخش ساختار مجلات:

- نبودن گروه ویراستار با مهارت‌های خاص این رشته،
- عدم ارزیابی صحیح از مجلات پزشکی،

و تمامی این موانع نقش بسیار مهمی در ایجاد موانع برای دستیابی به مقالات پژوهشی با کیفیت بالا دارند (۹: ۴۲).

تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش

داده‌های پژوهش حاضر در دو سطح توصیفی و استنباطی تجزیه و تحلیل شده است. در سطح آمار توصیفی از جدول توزیع فراوانی، درصد، و درصد حقیقی برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و

در سطح آمار استنباطی از آزمون کای اسکوئر استفاده شده است. تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهشی و پاسخ به پرسش‌های اساسی و فرضیه‌های پژوهش براساس جدول‌های تنظیم شده به شرح زیر است:

جدول ۱. توزیع فراوانی شکل‌های مختلف تولید اطلاعات

توسط جامعه پژوهشی

درصد	تعداد	شکل‌های مختلف تولید
۵/۹	۲۴	کتاب
۳	۱۲	ترجمه کتاب
۳۶/۴	۱۴۷	مقاله
۳/۷	۱۵	ترجمه مقاله
۱۱/۹	۴۸	پوستر
۳۹/۱	۱۸۵	طرح‌های تحقیقاتی
۱۰۰	۴۳۱	جمع

در پاسخ به اولین پرسش اساسی، یافته‌های پژوهش با توجه به جدول ۱ نشان می‌دهد که این تولیدات به صورت کتاب (ترجمه و تألیف)، مقاله، نمایش پوستر، و طرح‌های تحقیقاتی است.

بیشترین شکل تولید علم، طرح‌های تحقیقاتی با ۱۸۵ مورد (۳۹/۱ درصد) بوده است. تألیف مقاله، ۱۴۷ مورد (۳۶/۴ درصد)؛ تولید پوستر، ۴۸ مورد (۱۱/۹ درصد)، تألیف کتاب، ۲۴ مورد (۵/۹ درصد)؛ و ترجمه کتاب با ۱۲ مورد (۳ درصد) در اولویت‌های بعدی قرار دارند. با استفاده از آزمون کای اسکوئر و با توجه به بالا بودن مقدار χ^2 و معنی‌داری آن با درجه آزادی ۵ می‌توان گفت اجرای طرح‌های تحقیقاتی و تألیف مقالات به طور معنی‌داری سهم بیشتری در تولید علم توسط

جدول ۲. توزیع فراوانی تولید اطلاعات علمی منتشر شده در سال‌های مختلف توسط افراد جامعه پژوهش

فراوانی سال	تألیف کتاب	ترجمه کتاب	تألیف مقالات چاپ شده	ارائه مقاله به مجامع علمی	ارائه پوستر
۱۳۵۹	-	۱	-	-	-
۱۳۶۷	-	۱	-	-	-
۱۳۷۲	-	-	-	۱	-
۱۳۷۳	-	۱	۱	۱	-
۱۳۷۴	-	-	-	۱	۱
۱۳۷۵	-	-	-	۲	-
۱۳۷۶	-	۱	۳	۲	۱
۱۳۷۷	-	۱	-	۳	۱
۱۳۷۸	-	-	۸	۷	-
۱۳۷۹	۲	۲	۴	۲۸	۱
۱۳۸۰	۳	-	۱۳	۱۴	۲
۱۳۸۱	۹	-	۱۰	۱۷	۴
۱۳۸۲	۳	۲	۱۲	۳۱	۳
۱۳۸۳	۲	-	۱۲	۳۰	۷
۱۳۸۴	۳	۱	۲۸	۵۸	۱۵

اعضای هیئت علمی داشته است.

بنابر اطلاعات مندرج در جدول ۲، پاسخ به پرسش دوم پژوهش درباره روند تألیف کتاب بدین شرح است:

بیشترین تألیف کتاب در سال ۱۳۸۱ بوده است. در این سال ۹ کتاب، برابر ۴۰/۹ درصد از کتاب‌های تألیف شده مشاهده می‌شود. سال‌های ۱۳۸۰ و ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ با ۳ کتاب (۱۳/۶ درصد)؛ و سال ۱۳۸۳ با ۲ کتاب (۹/۱ درصد) در اولویت‌های بعدی قرار گرفته‌اند. در ارتباط با ترجمه کتاب، آمار نشان می‌دهد که در سال‌های ۱۳۷۹ و ۱۳۸۲، ۲ کتاب (۲۰ درصد) ترجمه شده است و طی سال‌های مختلف به‌طور متوسط در هر سال فقط یک کتاب توسط اعضای هیئت علمی ترجمه شده است.

در زمینه مقالات چاپ شده در سال‌های مختلف، آمار بیشترین فراوانی تولید مقاله در سال ۱۳۸۴، با ۸۲ مورد (۳۰/۱ درصد) مشاهده می‌شود. سال ۱۳۷۳ کمترین تألیف مقاله با ۱ مورد (۱/۱ درصد) از کل تولید را به خود اختصاص داده است.

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد در سال ۱۳۸۴ بیشترین مقالات، ۸۵ مورد (۲۹/۴ درصد) و در سال‌های ۱۳۷۲ الی ۱۳۷۴ با یک مورد (۰/۵ درصد) کمترین مقالات به مجامع علمی ارائه شده است. سال ۱۳۸۲ با ۳۱ مورد (۱۵/۷ درصد)، سال ۱۳۸۳ با ۳۰ مورد (۱۵/۲ درصد)، و سال ۱۳۷۹ با ۲۸ مورد (۱۴/۲ درصد) در اولویت‌های بعدی قرار دارند.

از مجموع ۳۶ مورد ارائه پوستر به مجامع علمی در سال‌های مختلف توسط اعضای هیئت علمی بیشترین فراوانی در سال ۱۳۸۴ با

۱۵ مورد (۴۲/۹ درصد) مشاهده می‌شود. در سال‌های ۱۳۸۳، ۷ مورد (۲۰ درصد)؛ سال ۱۳۸۱، ۴ مورد (۱۱/۴ درصد)؛ و سال ۱۳۸۲، ۳ مورد (۱۱/۴ درصد) ارائه پوستر دیده می‌شود.

آمار ارائه‌شده در پاسخ به پرسش ۳ پژوهش نشان می‌دهد که بیشترین تولیدات علمی اعضای هیئت علمی به زبان فارسی بوده است. از مجموع ۴۳۱ مورد تولید علم، ۳۲۱ مورد (۷۴/۵ درصد) به زبان فارسی و ۱۱۰ مورد (۲۵/۵ درصد) به زبان انگلیسی بوده است.

جدول ۳. توزیع فراوانی زبان تولید علم توسط اعضای

هیئت علمی

درصد	تعداد	نوع زبان
۷۴/۵	۳۲۱	فارسی
۲۵/۵	۱۱۰	انگلیسی
۱۰۰	۴۳۱	جمع

برای تجزیه و تحلیل این سؤال پژوهش از آزمون کای اسکوتر استفاده شده که با توجه به بالا بودن مقدار (x^2) و معنی‌داری آن با درجه آزادی یک می‌توان گفت اعضای هیئت علمی به‌طور معنی‌داری نسبت به تولید علم به زبان فارسی اقدام کرده‌اند.

اطلاعات مندرج در جدول ۴ در پاسخ به پرسش ۴ پژوهش نشان می‌دهد که اعضای هیئت علمی برای تولید اطلاعات بیشترین استفاده را از اینترنت داشته‌اند (با ۷۰ فراوانی برابر ۲۴/۱ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به فیلم و اسلاید با (۲ مورد) است.

کتاب‌های فارسی با ۴۹ مورد (۱۶/۸

درصد)، کتاب‌های لاتین با ۴۴ مورد (۱۵/۱ درصد)، مجلات لاتین با ۳۷ مورد (۱۲/۷ درصد)، پایان‌نامه‌ها با ۳۲ مورد (۱۱ درصد)، و پایگاه‌های اطلاعاتی با ۲۱ مورد (۷/۲ درصد) در اولویت‌های بعدی قرار دارند.

جدول ۴. توزیع فراوانی منابع اطلاعاتی استفاده شده برای

تولید اطلاعات

درصد	فراوانی	منابع اطلاعاتی
۱۶/۸	۴۹	کتاب‌های فارسی
۷/۹	۲۳	مجلات فارسی
۱۱/۰	۳۲	پایان‌نامه‌ها
۲۴/۱	۷۰	اینترنت
۲/۱	۶	آمارنامه‌ها
۷/۲	۲۱	پایگاه‌های اطلاعاتی
۰/۷	۲	فیلم و اسلاید
۱۵/۱	۴۴	کتاب‌های لاتین
۱۲/۷	۳۷	مجلات لاتین
۱/۰	۳	نمایه‌ها و چکیده‌ها
۱/۴	۴	دائرةالمعارف
۱۰۰	۲۹۱	جمع

در پاسخ به پرسش ۵ پژوهش (به نظر اعضای هیئت علمی عوامل مؤثر در تولید اطلاعات علمی کدام‌اند؟) یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد ذوق و علاقه به تحقیق با ۶۰ مورد (۶۱/۹ درصد) بیشترین تأثیر را در تولید علم دارد. آشنایی با زبان‌های خارجی با ۵۹ مورد (۶۰/۸ درصد)، ارتباط با محافل و مراکز تحقیقاتی علمی داخل و خارج با ۵۶ مورد (۵۷/۷ درصد)، میزان وقت آزاد استادان با ۴۹ مورد (۵۰/۵ درصد)، شیوه مدیریت و خط‌مشی دانشگاه با ۴۸ مورد (۴۹/۵ درصد)،

روش تخصیص بودجه و اعتبارات پژوهشی با ۴۶ مورد (۴۷/۴ درصد)، و آشنایی با چگونگی استفاده از کامپیوتر و اینترنت و شبکه‌ها با ۴۶ مورد (۴۷/۴ درصد) به ترتیب بیشترین سهم را در تولید اطلاعات علمی دارند.

جدول ۵. عواملی که از دیدگاه اعضای هیئت علمی در

تولید علم بیشترین تأثیر را دارند

رتبه	عوامل مؤثر	فراوانی	درصد
۱	ذوق و علاقه به تحقیق	نفر ۶۰	۶۱/۹
۲	آشنایی با زبان‌های خارجی	نفر ۵۹	۶۰/۸
۳	ارتباط با محافل و مراکز تحقیقاتی و علمی داخل و خارج کشور	نفر ۵۶	۵۷/۷
۴	وقت آزاد استادان در تولید اطلاعات علمی	نفر ۴۹	۵۰/۵
۵	شیوه مدیریت و خط‌مشی‌های دانشگاه	نفر ۴۸	۴۹/۵
۶	روش تخصیص بودجه و اعتبارات پژوهشی	نفر ۴۶	۴۷/۴
۷	آشنایی با چگونگی استفاده از کامپیوتر	نفر ۴۶	۴۷/۴
۸	آشنایی با اینترنت و شبکه‌ها	نفر ۴۶	۴۷/۴

در پاسخ به پرسش ۶ پژوهش که به نظر اعضای هیئت علمی موانع دخیل در تولید اطلاعات علمی کدام‌اند؟ همان‌گونه که در جدول ۶ ملاحظه می‌شود، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که مدت زمان تصویب طرح‌ها و گزارش‌های تحقیقی با ۴۲ نفر (۴۳/۳ درصد)

جدول ۶. موانع دخیل در تولید علم از دیدگاه اعضای هیئت علمی

ردیف	موانع دخیل	فراوانی	درصد
۱	مدت زمان تصویب طرح‌ها و گزارش‌های تحقیقی	نفر ۴۲	۴۳/۳
۲	اشتغال به کارهای اجرایی و اداری	نفر ۴۱	۴۲/۳
۳	مقررات اداری موجود برای شرکت در همایش‌های علمی خارجی	نفر ۳۹	۴۰/۲
۴	امکانات فنی و اداری مربوط به چاپ و انتشار	نفر ۳۹	۴۰/۲
۵	وجود مشکلات معیشتی	نفر ۳۷	۳۸/۱

جدول ۷. توزیع فراوانی میزان تألیف و ترجمه بودن تولید

اطلاعات

درصد	تعداد	
۸۶/۴	۱۷۱	تألیف منبع
۱۳/۶	۲۷	ترجمه منبع
۱۰۰	۱۹۸	جمع

یافته‌های مربوط به فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اول: «بین مرتبه علمی اعضای هیئت علمی و میزان اطلاعات علمی تولید شده آنها رابطه معنی‌داری وجود دارد.»
از مجموع کتاب‌های تألیف شده تا زمان انجام پژوهش، ۹ نفر از اعضای هیئت علمی تنها یک عنوان کتاب تألیف کرده‌اند. ۶ نفر از این ۹ نفر مربی و ۳ نفر استادیار بوده‌اند. ۴ نفر ۲ مورد تألیف داشته‌اند که ۳ نفر مربی و ۱ نفر استادیار بوده‌اند. ۴ مورد تألیف نیز هر کدام توسط یک نفر انجام شده که به ترتیب توسط یک نفر مربی و یک نفر استادیار انجام شده است. بنابراین بررسی این فرضیه نشان می‌دهد درباره تألیف کتاب ارتباط معنی‌داری

مهم‌ترین مانع تولید علم از نظر اعضای هیئت است. اشتغال به کارهای اجرایی و اداری با ۴۱ نفر (۴۲/۳ درصد)، مقررات اداری موجود برای شرکت در همایش‌های علمی خارجی با ۳۹ نفر (۴۰/۲ درصد)، امکانات فنی و اداری مربوط به چاپ و انتشار با ۳۹ نفر (۴۰/۲ درصد) و وجود مشکلات معیشتی با ۳۷ نفر (۳۸/۱ درصد) به ترتیب مهم‌ترین موانع تولید علم محسوب می‌شوند.

در پاسخ به پرسش ۷ پژوهش، با توجه به اطلاعات مندرج در جدول ۶ باید گفت که میزان تولیدات تألیفی ۱۷۱ مورد (۸۶/۴ درصد) و میزان اطلاعات تولید شده به صورت ترجمه ۲۷ (۱۳/۶ درصد) است. برای تجزیه و تحلیل این پرسش آزمون کای اسکوتر انجام شده است که چون مقدار (x^2) (۱۰۴/۷۲) با درجه آزادی یک معنی‌دار است، پس تألیف منابع و اطلاعات به‌طور معنی‌داری بیشتر از ترجمه منابع است.

جدول ۸. توزیع فراوانی میزان تولید اطلاعات علمی و توانایی استفاده از زبان خارجی

جمع	در حد ارائه کنفرانس	در حد استفاده از منابع	در حد ارائه مقاله	میزان تولید اطلاعات و توانایی استفاده از زبان خارجی	
				تعداد	درصد
۶۰	۱۳	۳۷	۱۰	تعداد	کمتر از ۵ مورد تولید
				درصد سطر	
				درصد ستون	
۳۰	۱۴	۱۵	۱	تعداد	بین ۵ تا ۱۵ مورد تولید
				درصد سطر	
				درصد ستون	
۴	۳	۱	۰	تعداد	بین ۱۶ تا ۲۵ مورد تولید
				درصد سطر	
				درصد ستون	
۳	۲	۱	۰	تعداد	بیشتر از ۲۵ مورد تولید
				درصد سطر	
				درصد ستون	
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	تعداد	جمع
				درصد سطر	
				درصد ستون	

اسکوئر (x^2) بررسی کرده است و به این نتیجه رسیده که بین مرتبه علمی اعضای هیئت علمی و میزان تولید اطلاعات علمی آنها رابطه معنی داری وجود ندارد (۳).

فرضیه دوم: «بین میزان آشنایی اعضای هیئت علمی با حداقل یک زبان خارجی و تولید اطلاعات علمی آنها رابطه معنی داری وجود دارد».

بر این اساس، از مجموع ۶۰ نفری که کمتر از ۵ مورد تولید اطلاعات داشته‌اند ۱۶/۷ درصد در حد ارائه مقاله، ۲۱/۷ درصد در حد استفاده از منابع، و ۲۱/۷ درصد در حد ارائه کنفرانس قادر بوده‌اند از زبان خارجی استفاده کنند. در بین کسانی که ۵ تا

بین تألیف و مرتبه علمی دیده نمی‌شود. این موضوع درباره ترجمه کتاب هم صدق می‌کند. از مجموع کتاب‌های ترجمه شده، ۱۰ نفر فقط یک کتاب ترجمه کرده‌اند که ۷ نفر آنها مربی و ۳ نفر استادیار بوده‌اند و یک نفر از مربیان ۲ مورد ترجمه داشته است. بنابراین بین مرتبه علمی و ترجمه کتاب نیز رابطه خیلی زیادی وجود ندارد. اما درباره تعداد مقاله‌های تألیف شده این رابطه معنی دار شده است (با افزایش تعداد تألیف مقالات مرتبه علمی از مربی به استادیاری ارتقا می‌یابد). بنابراین بین رتبه علمی و تولید مقاله رابطه وجود دارد. این فرضیه را فهمیان (۱۳۸۱) در پایان‌نامه خود با استفاده از آزمون کای

۱۵ مورد تولید اطلاعات داشته‌اند ۹/۱ درصد در حد ارائه مقاله، ۵۰ درصد در حد استفاده از منابع، و ۴۶/۷ درصد در حد ارائه گزارش قادر به استفاده از زبان خارجی بوده‌اند. در بین افرادی که ۱۶ تا ۲۵ مورد تولید اطلاعات علمی داشته‌اند، ۲۵ درصد در حد استفاده از منابع و ۷۵ درصد در حد ارائه کنفرانس؛ و از میان کسانی که بیشتر از ۲۵ مورد تولید علم داشته‌اند ۳۳/۳ درصد در حد استفاده از منابع و ۶۶/۷ درصد در حد ارائه کنفرانس قادر به استفاده از زبان خارجی بوده‌اند. همان‌طور که ملاحظه می‌شود هر چه اعضای هیئت علمی به زبان خارجی مسلط‌تر بوده‌اند، میزان تولید علم آنها نیز بیشتر بوده است. بنابراین، در پاسخ به فرضیه پژوهشی باید گفت بین تولید علم اعضای هیئت علمی و توانایی استفاده از زبان خارجی رابطه معنی‌داری وجود دارد. همان‌طور که فهمیان (۱۳۸۱) در بررسی خود به رابطه معنی‌دار و وجود همبستگی بین همین دو متغیر دست یافته است (۳).

خلاصه یافته‌ها و نتیجه‌گیری

اطلاعات به‌دست آمده از تجزیه و تحلیل داده‌ها و نتایج به‌دست آمده به شرح زیر ارائه می‌شود:

- از نظر توزیع پراکندگی سنتی و جنسیتی، مردان ۸۸/۸ درصد و زنان ۱۱/۲ درصد از اعضای هیئت علمی این دانشگاه را تشکیل می‌دهند. اکثر اعضای هیئت علمی دانشگاه در سنین ۲۵ الی ۳۵ سال قرار دارند.
- از مجموع اعضای هیئت علمی، ۶۹/۴

درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد بوده‌اند که از این تعداد ۸۹/۳ درصد در مرتبه علمی مربی و ۴/۳ درصد در مرتبه علمی استادیاری بوده‌اند. ۲۹/۶ درصد نیز دارای مدرک تحصیلی دکترا بوده‌اند که ۹/۳ درصد در مرتبه علمی مربی و ۹۵/۷ درصد در مرتبه علمی استادیاری قرار داشته‌اند.

- ۱۱/۲ درصد از کل اعضای هیئت علمی در طرح سربازی قرار داشته‌اند، ۲۳/۵ درصد به‌صورت پیمانی، و ۵۱ درصد در مرحله رسمی آزمایشی و ۱۴/۳ درصد به‌عنوان عضو هیئت علمی رسمی مشغول به‌کار هستند و با افزایش سابقه رتبه علمی اعضای هیئت علمی از مربی به استادیاری تغییر کرده است.

- میزان آشنایی اعضای هیئت علمی با زبان انگلیسی ۸۱/۴ درصد، زبان عربی ۱۲/۴ درصد، زبان فرانسه ۴/۴ درصد، و زبان روسی ۱/۸ درصد است. در مورد میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاع‌رسانی و اینترنت در تولید اطلاعات، ۹۰/۶ درصد اظهار داشته‌اند که از آنها استفاده می‌کنند و ۹/۴ درصد از آن بهره نمی‌برند. از کل اطلاعات تولید شده ۵/۹ درصد تألیف کتاب و ۳ درصد ترجمه کتاب، و ۳۶/۴ درصد مقاله و ۳/۷ درصد ترجمه مقاله، ۱۱/۹ درصد پوستر، و ۳۹/۱ درصد به‌صورت طرح تحقیقاتی است. در بررسی فرضیه اول پژوهش با استفاده از آزمون کای اسکور مشخص شد که بین تألیف کتاب و ترجمه کتاب رابطه معنی‌داری وجود ندارد، اما بین تألیف مقالات و رتبه علمی اعضای هیئت علمی رابطه معنی‌داری وجود دارد. به عبارت دیگر هرچه مدرک تحصیلی بالاتر

باشد این تولیدات نیز بیشتر است. از دیدگاه اعضای هیئت علمی ذوق و علاقه به تحقیق، آشنایی با زبان‌های خارجی، ارتباط با محافل و مراکز تحقیقاتی و علمی داخلی و خارجی، وقت آزاد استادان، شیوه مدیریت و خط‌مشی‌های دانشگاه، روش تخصیصی بودجه، و آشنایی با کامپیوتر و اینترنت و شبکه‌های اطلاعاتی بیشترین تأثیر را در تولید اطلاعات علمی دارند؛ و عواملی مانند مدت زمان تصویب طرح‌ها و گزارش‌های تحقیقی، اشتغال به کارهای اجرایی و اداری، مقررات اداری موجود برای شرکت در سمینارها و همایش‌های ملی و خارجی، مسائل و مشکلات معیشتی از موانع دخیل در کاهش تولید علم به شمار می‌رود. بررسی کلی تولید اطلاعات علمی در سال‌های مختلف نشان می‌دهد که این روند سیر صعودی داشته است و در سال ۸۴ بیشترین تولیدات علمی مشاهده می‌شود.

پیشنهاداتی برای افزایش تولید علم و رفع بعضی از مشکلات

۱. جلوگیری از وضع مقررات مالی و اداری و اجرایی دست‌وپاگیر درباره تصویب طرح‌های تحقیقاتی و هزینه اعتبارات پژوهشی؛
۲. افزایش میزان حواله تحقیق؛
۳. فراهم کردن امکان تبادل علمی بین دانشگاه‌های داخلی و خارجی جهت استفاده از تجربیات یکدیگر؛
۴. فراهم کردن تسهیلات، امکانات، و بودجه مناسب برای انجام تحقیقات؛

۵. کمک به اعضای هیئت علمی در افزایش آشنایی آنها با زبان خارجی و استفاده از کامپیوتر و پایگاه‌های اطلاعاتی برای تولید و چاپ مقالات علمی در مجلات و کنفرانس‌های خارجی؛
۶. تعیین کارشناس خبره به عنوان دستیار تحقیق در هر گروه آموزشی؛ و
۷. تکریم و قدردانی شایسته از پژوهشگران.

پیشنهاد برای پژوهش‌های آینده

۱. انجام پژوهش‌های مشابه این پژوهش در دیگر مراکز دانشگاهی و تحقیقاتی جهت شناسایی تولیدات علمی اعضای هیئت علمی؛
۲. بررسی و مقایسه تولیدات علمی اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های کشور جهت مقایسه آنها با هم و به دست آوردن نقاط ضعف و قوت پژوهش در سطح کشور؛ و
۳. انجام پژوهش در زمینه نیازسنجی اطلاعات علمی مورد نیاز اعضای هیئت علمی در این دانشگاه.

منابع

۱. حری، عباس. «بررسی فعالیت‌های علمی و پژوهشی اعضای هیأت علمی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران تا پایان سال ۱۳۷۸». فصلنامه کتاب، دوره دهم، ۲ (تابستان ۱۳۷۸): ۳۶-۳۹.
۲. صبوری، علی اکبر. «بررسی کارنامه پژوهشی ایران در سال ۲۰۰۳». ره یافت، ۸۲ (۱۳۸۱): ۹۱-۷۸.
۳. فهمیان، مونا. «بررسی وضعیت تولید اطلاعات

علمی اعضاء هیأت علمی دانشکده فنی و مهندسی دانشگاه تربیت مدرس از سال ۱۳۷۵ لغایت ۱۳۷۹». پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۸۱.

۴. قائمی طلب، محمد. «بررسی عوامل مؤثر بر چاپ مقالات علمی در نشریات علمی و پژوهشی داخلی و خارجی از دیدگاه اعضاء هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد». پایان نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران - شمال، ۱۳۸۴.

۵. کیدوی، ریمون. *روش تحقیقی در علوم اجتماعی (نظری و علمی)*. ترجمه عبدالحسین نیک گهر. تهران: توتیا، ۱۳۷۵.

۶. محسنی، منوچهر. *مبانی جامعه شناسی علم*.

تهران: کتابخانه طهوری، ۱۳۷۲.

۷. مزینانی، علی. «بررسی وضعیت تولید اطلاعات علمی توسط اعضاء هیأت علمی از جانب اعضاء هیأت علمی آموزش کشور». *رهیافت*، ۲۵ (۱۳۸۰): ۱۹۶-۲۱۷.

۸. معین، مصطفی. *چه حاصل؟ دانشگاه، فرهنگ، توسعه از دیدگاه مصطفی معین*. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۴.

9. Handijan, F. "Obstacles to obtaining high quality research papers for publication: the Iranian experience". *Saudi Med. J*, No.25(Jan.2004):42.

10. Lee, Chu keong. "A scientometrics study of the research performance of the Institue of Molecular and Cell Biology in Singapore". *Scientometrics*, Vol.56,No.1(2003):92-110.

تاریخ دریافت: ۱۳۸۵/۵/۲۱

